

Grafitinin Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersinde Öğrenciler Üzerindeki Etkisi: A/r/tografik Bir Sorgulama

Cebrahil KAYA¹ , Nurhayat GÜNEŞ²

Öz: Bu araştırmada, grafiti uygulamalarının ortaöğretim Görsel Sanatlar dersinde a/r/tografi yöntemi kullanılarak işlenmesinin öğrenciler üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar döneminde Van ili Özalp İlçesine bağlı bir köyde bulunan Anadolu Lisesinde 9. ve 10. sınıflarda öğrenim gören 4 erkek ve 6 kız olmak üzere toplam 10 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın uygulama süreci; a/r/tografi yöntemi kullanılarak kişisel tarih yazma yoluyla mecazi anlam üretme ve üretilen anlamdan grafiti tasarlama ile yapılandırılmış ve bu süreç toplamda 8 haftaya yayılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; öğrenciler, Görsel Sanatlar dersinde yazma yoluyla düşünme, sorgulama, anlam üretme ve sanat yapabilecekleri konusunda farkındalık kazanmıştır. Grafiti uygulamasında öğrencilerin büyük çoğunluğu şekil ve yazıyı birlikte kullanmıştır. Grafitinin herkesin görebileceği açık alanda icra edilen bir sanat dalı olması nedeniyle öğrencilerin 9'u farkındalık yaratacak çalışma yapmayı tercih etmiştir. Öğrencilerden sadece 1'i farkındalık mesajı iletme yerine isminde geçen harflerle bir etiket tasarlamıştır. Öğrenciler grafitiyi mesaj iletme aracı olarak görmüştür. Öğrencilerin çalışmalarının herkes tarafından görülecek olması yaratıcılık ve motivasyonlarını olumlu yönde etkilemiş ve özgün olmaya teşvik etmiştir.

Anahtar kelimeler: Grafiti, a/r/tografi, sanat temelli araştırma, kişisel tarihler, görsel sanatlar.

The Effect of Graphite on Students in Secondary Visual Arts Course: A/r/tographic Inquiry

Abstract: This study examines the effects of processing graffiti applications using the a/r/tography method on secondary Visual Arts Course students. The study group of the research was conducted on 9th and 10th-grade students in an Anatolian High School located in a village of Özalp District of Van Province in the Fall and Spring semester of the 2020-2021 academic year. There were 4 boys and 6 girls in total. The application process of the research was structured by generating figurative meaning through personal history writing using the a/r/tography method and designing graffiti from the generated meaning, and this process was spread over a total of 8 weeks. According to the findings from the research, students gained awareness about how they can think, question, produce meaning, and make art through writing in the Visual Arts course.

Geliş tarihi/Received: 20.04.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 17.09.2022

Makale Türü: Araştırma Makalesi

¹ Öğretmen, MEB, gndtr@hotmail.com, 0000-0002-0179-563X

² Dr. Öğr. Üyesi, Dicle Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, nurhayatgunes77@gmail.com, 0000-0001-6627-4934

Atf için/To cite: Kaya, C., & Güneş, N. (2022). Grafitinin ortaöğretim görsel sanatlar dersinde öğrenciler üzerindeki etkisi: A/r/tografik bir sorgulama. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 845-871. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.1106371>

In the application of graffiti, most students used shapes and writing together. Because graffiti is an art branch performed in an open area where everyone can see it, 9 students preferred to do awareness-raising work. Only 1 of the students designed a label with the letters in their name instead of conveying a message of awareness. Students saw graffiti as a means of conveying messages. The fact that everyone will see the students' works has positively affected their creativity and motivation and encouraged them to be original.

Keywords: Graffiti, A/r/tography, art-based research, personal histories, visual arts.

Giriş

İnsanlar ilk çağlarda barınma alanları olan mağaralardan modern dünyadaki yapılara, sokaklara, caddelere ve aklımıza gelebilecek daha pek çok kamusal alana kazıma ya da boyama yoluyla kendisinden bir iz bırakmaya, hayat tecrübelerini, hikâyelerini ya da fikirlerini aktarmaya çalışmışlardır. Graffiti olarak tanımlanan bu etkinlik günümüze kadar evrilerek; “stil, özgünlük, formların ve biçimlerin birbiri ile uyumu, çizgilerin keskinlik ve netliği, renklerin canlılığı ve yazının spontanelik ve dinamizm hislerini tetikleme yeterliliği gibi ölçütleri olan bir resim dalı haline” gelmiştir (Giller, 1997’den aktaran Çoban, 2013, s. 77).

Hayatımızın her alanında pek çok mekânda karşımıza çıkan graffiti sanatının alan yazında genel olarak sanat ve bir ifade aracı olarak ele alındığı (Bağış, 2019; Çoban, 2013; Gökova, 2021; Sarıkaya, 2018; Türkoğlu, 2019) az sayıda araştırmanın odağına sanat eğitimi aldığı, onların da görüşme ve literatür taramasına dayalı olduğu (Balkır & Kuru, 2016; Hughes, 2009; Pashayeva, 2018), sanat eğitiminde uygulama temelli (Uğur, 2018) olarak sınırlı sayıda araştırma gerçekleştirildiği görülmüştür. Dahası graffiti sanatına eğitim içerisinde de çok fazla yer verilmediği saptanmıştır. Ortaöğretim Görsel Sanatlar dersinde birçok sanat dalı ve teknik kullanılarak öğrencilerin bu sanat dallarını öğrenmesi sağlanırken graffiti bunların dışında bırakılmıştır. Ancak grafitinin dışavurumcu ve kamuya açık görünür olma özelliğinden yola çıkarak bu sanat dalının uygulanması ile ortaöğretim öğrencilerinin iç dünyalarını özgürce ifade edebilecekleri ve özgüven duygularını, yaratıcılıklarını ve yeteneklerini geliştirebilecekleri varsayılmaktadır. Ayrıca bazı ergenler kendini resimle ifade etmekte güçlük çektiği noktada, yazı dilinin sıkça kullanıldığı graffiti ile kendilerini ifade etmeyi tercih edebilir (Geçen, 2018).

İşte bu noktada bu araştırmanın esas konusunu oluşturan ortaöğretim Görsel Sanatlar dersinde grafitinin öğrenciler üzerindeki etkilerini incelemek önemli hale gelmiştir. Grafitinin Görsel Sanatlar dersinde bir konu olarak işlenmesinde ise hem bir araştırma yöntemi hem de pedagojik bir strateji olarak özellikle sanat alanında son yıllarda sıkça karşımıza çıkan a/r/tografi yönteminin (Barney, 2009; Darts, 2004; de Cosson, 2003; Irwin, 2003; Irwin, 2013; Irwin & Springgay, 2008; Springgay, 2003) kullanılmasına karar verilmiştir.

A/r/tografi bireyin sanat yapma, araştırma yapma ve öğretme rollerinin birbiriyle örülmesiyle ortaya çıkan uygulama temelli bir yöntemdir. Ayrıca yazma ve sanat yapmayı birleştirerek yaşayan bir sorgulamaya izin vermektedir. “Yaşayan sorgulama, görsel sanatlar eğitiminin bilişsel bir modele evrilmesinde önemli bir araçtır. Çünkü yaşayan sorgulama öğrencilere deneyimler ve yaşam yazma aracılığı ile yeni anlamlar çıkartmaya ve sorgulamaya olanak tanır” (Güneş, 2018, s. 32). A/r/tografi anlam oluşturmada sık sık mecaz kullanılmaktadır.

Bu anlamda Görsel Sanatlar dersinde grafiti uygulamaları, a/r/tografinin araştırma, bilme ve keşfetme yolları ile yaşayan sorgulama için öğrencilerin kendi kişisel tarihlerini yazmaları ve bu metinleri kaynak olarak alıp mecazlar diğer bir deyişle anlamlar üretmeleri, ardından da bunları grafiti çalışmalarına yansıtılmaları üzerine temellenmiştir. Bunun nedeni görsel/metinsel ve yaşam deneyimleri vasıtası ile soyut ve somut arasında bir köprü görevi görerek yeni anlamlar elde edilmesini sağlamaktır. Bu bağlamda araştırmada; grafiti uygulamalarının ortaöğretim Görsel Sanatlar dersinde a/r/tografi yöntemi kullanılarak işlenmesinin öğrenciler üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Kavramsal Çerçeve

Grafiti

Grafitinin tekil hali graffito ve İtalyanca graffo (çizgi), Latince graphium, Yunanca graphein (yazmak) sözcüklerine dayanır (Reisner & Wechsler, 1992'den aktaran Bağış, 2019, s. 1288). Grafitinin, ilk çağlardan beri bir davranışı görselleştirme, dikkat çekme ya da tanımlamada kullanılan bir metot olduğu kabul edilebilir (Karaca, 2018). Grafiti izin alınmış ya da sipariş verilmiş sanattan ziyade suç olarak görülen veya geleneksel sanat dünyasının dışında düşünülen yöntemleri kullanan bir kendini ifade tarzıdır (Manco, 2002). Diğer bir ifadeyle grafiti izin alınmaksızın kamusal mekânlardaki yüzeylere yazılan yazıları veya çizilen resimleri ifade eder (Ambrose & Harris, 2019). Bu nedenle birçok grafiti sanatçısı Vandalizm biçimlerini deneyerek deneyim kazanır. Ancak bazıları sanat eserlerinin kamu veya özel mülkiyeti tahrif ettiğini düşünmez ve daha çok onu güçsüzlerin sesi olmak olarak görür (Howze, 2008'den aktaran Hughes, 2009).

Grafiti sanatçısı yaptığı grafitide işaretleme, iz diğer bir deyişle imza ya da logo olarak kendi seçtiği takma isminden oluşan *tag* ve *tagging* (etiket ve etiketleme) kullanır. Taglar stilize edilmiş harfler ve/ya rakamlar içerir (Gomez, 1993; Gross & Gross, 1993; Lachmann, 1988). Lewisohn (2008)'a göre, grafitinin özel bir estetiği vardır ve grafiti, etiketler, grafik formlar, harfler, stiller ve sprej boya uygulamalarıyla zor bölgelere ulaşmakla ilgilidir.

Grafitinin tarihine bakıldığında; Pompei, Eski Yunan, Mısır ve Roma anıtlarında gün yüzüne çıkarılan şekil, çizim ve yazılara grafiti ismi verildiği görülür (Candemir, 2008; Jöntürk, 2003;). Modern anlamda ilk örneği Amerika'da ikinci dünya savaşı döneminde popülerite kazanan "Kilroy Was Here" çizimi olduğu düşünülür (Yılmaz, 2019). 1960'ların sonlarında ise New York'ta Yunan asıllı 17 yaşında bir göçmen lise öğrencisi ve kurye olan Demetrius, geçtiği sokakların duvarlarına kendi isminin kısaltması "Taki" ve adres numarası "183" yazısını yazar. "Taki 183" böylece bütün şehre yayılır ve herkesin bildiği bir etiket olur. Dönemin New York Times gazetesinin Taki'yi haber yapmasından sonra da grafitinin popüleritesi artar ve şehirdeki neredeyse tüm duvarlar gençlerin takma isimleri ile dolar (Balkır & Kuru, 2016). Özellikle göçmen bölgelerinde hızla yayılan grafiti, bir alt kültür ürünü, isyan ve bir başkaldırı formu olarak sadece duvarlarla sınırlı kalmaz, vagonlar, metrolar gibi kamusal alanlarda da varlık göstererek ülke geneline yayılır.

Şekil 1

TAKI 183 New York Times Makalesi, 1971

Şekil 2

Berlin Duvarı

Grafitinin dünyaya sıçraması ise Amerikan yük trenlerinin kıta sınırlarını aşarak başka ülkelere gitmesi ve bu ülkelerdeki insanlar tarafından görülmesi ile olur. Diğer bir yayılma yolu ise 1970'lerin başında varoşlarda yaşayan gençlerin, break dans, rap müzik ve grafiti birleşiminden ortaya çıkardıkları hip-hop kültürüdür (Karaca, 2018). Grafitinin Avrupa'da genişlemesi de II. Dünya savaşı sonrasında Almanya'da Berlin duvarının inşasına dek uzanır. Hatta Berlin grafitinin Avrupa'daki başkenti olarak görülür (Çoban, 2013, s. 77). Ülkemize de gurbetçiler vasıtası ile gelen grafiti, politik söylemlerde ve protest özelliğinin ön planda kullanılması sebebiyle illegal bir eylem olarak tanınır ve bu durum onun dışlanmasına neden olur (Saygın, 2016).

Grafiti 70'lerden sonra dünyayı saran bir dil olarak yaratıcılık sınırlarını zorlar, estetik öğelerin gözetildiği ve yeni tipografik formların şekillendirildiği çoğu zaman kolektif bir çabayla hayat bulan stil savaşlarına dönüşür. Bu çabalar grafitiyi sanatsal bir direniş haline getirir (Balkır & Kuru, 2016). Böylece politik ve protest söylemlerin aracısı olmaktan çıkan duvarlar sanatsal söylemin tuvali haline gelir. İzinsiz yapılanların yanında izinli olarak da varlık göstermeye ve grafiti sanatçısının sadece etiketle tanınmasının dışında kendi ismiyle de anılmasına başlanır. Bu anlamda en önemli temsilcileri arasında Jean Michael Basquiat ve Keith Haring sayılır. Grafitinin bir sanat dalı olması onun galeriye girmesinin de yolunu açar ve alt kültür ürününden üst kültür ürününe terfi etmesini sağlar. Hatta "bu konuda uzmanlaşmış birkaç ticari galeri ve 1989'da bir Amerikan Grafiti Müzesi" bile açılır (Chilvers, 2004, s. 307).

Şekil 3

Jean-Michel Basquiat, Downtown 1981,
Fotoğraf Edo Bertoglio

Şekil 4

Keith Haring

Grafitinin bir sanat dalına dönüşmesi onun sanat eğitimi içerisinde de yer bulmasını vazgeçilmez hale getirmektedir. Üniversitelerin Eğitim Fakültelerine bağlı Resim-İş öğretmenliği bölümlerinde yer alan Toplum Hizmet Uygulamaları dersi kapsamında, okul, hastane gibi mekanların duvarlarına önceden izin alınarak grafiti uygulama çalışmaları yapılmaktadır. Ancak bu uygulamalarda öğrenciler çoğunlukla icracı olarak katılmakta ve grafitinin yaratıcılık boyutu ile teori boyutu göz ardı edilmektedir. Bu bağlamda bu araştırmada temel soru şudur: Görsel Sanatlar dersinde a/r/tografik bir süreçle işlenen grafiti uygulamalarının ortaöğretim öğrencileri üzerindeki etkileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması deseni ve sanat temelli eğitim araştırmalarından a/r/tografi yöntemi birlikte kullanılmıştır.

Eylem araştırması bir deney veya ispat zorunluluğu bulunmayan genellikle bir şeyin nasıl yürüdüğünü ortaya çıkarmak, yeni fikirler bulmak, değerlendirmek ve problemi çözmek için gerçekleştirilmektedir (Johnson, 2019, s. 43). Ayrıca eylem araştırması, insanların çalıştığı meslek ile ilgili araştırma yapmaları, mesleki değişim ve niteliksel gelişim için sistemli müdahale sürecidir (Büyüköztürk vd., 2019). Bununla birlikte eylem araştırması, topluluğun gelişim sürecinde ve topluluk içerisinde belirlenen sorunlara ve durumlara odaklanarak problemlerin çözümü için kullanılmaktadır (Patton, 2018).

Sanat temelli araştırmalar, araştırmacılar ve araştırmanın içerisindeki katılımcılar tarafından kavrama ve sorgulama deneyiminin bir yolu olarak sanatsal oluşumların sistematik kullanımınıdır (McNiff, 2008, s. 29). Sanat temelli araştırmalarda geleneksel araştırma yöntemlerinde yer alan şemalar ya da kodlarla veri toplama ve analiz yöntemleri bulunmamaktadır. Araştırmacılar, ifade etmek istediği anlamları görsel, işitsel ve sözel araçları birleştirerek kendine has anlatımıyla ortaya koyabilmektedir (Güneş vd., 2022, s. 292). Sanat temelli eğitim

araştırmalarının bir formu olarak a/t/tografi de “benzersiz bir eğitim ve sanat uygulaması temelli bir metodolojiyi temsil etmektedir” (Narin & Keser, 2017). Bu anlamda a/r/tografi pedagojik sonuçları olan, otobiyografik keşiflere izin vererek tüm süreci sorgulayabilen, yaşayan sorgulamalara imkân tanımaktadır (Dağlıoğlu, 2021). Ayrıca a/r/tografik bir araştırmada duygular ve sezgiler önemli bir rol oynamaktadır. Veri kaynağı olarak araştırmacının kendisi en önemli araçtır. Gerçeğin keşfinden ziyade anlam yaratmayla ilgilenmektedir. Davranıştan çok bireylerin sahip olduğu deneyimlere ve davranışların anlamlarına odaklanmaktadır (Güneş vd., 2022, s. 293). Güneş (2018)’e göre;

“A/r/tografi için melez bir araştırma yöntemi de demek mümkündür. Çünkü a/r/tografi, yaşayan bir uygulama olarak eylem araştırması, kültür bağlamı içinde kişisel deneyimlerin yazılması bakımından otoetnografi ve kişinin deneyimleri anlamlandırma ve yeni kavrayışlar ortaya çıkarması bakımından da fenomenolojiye (olgubilim) yaklaşmakta ve onlardan beslenmektedir” (s. 37).

Bu bağlamda a/r/tografi, temel özelliğinin yaşam yazma ve sanatsal çalışmalar ile uygulama temelli, süreç odaklı anlam arama arayışı olması ve sistematiklikten uzaklaşarak sürekli yapılanmaya açık olması ile farklılıklar barındıran bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar döneminde Van ili Özalp İlçesine bağlı bir köyde bulunan Anadolu Lisesinde 9. ve 10. sınıflarda öğrenim gören 4 erkek ve 6 kız olmak üzere toplam 10 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin 4’ü 16 yaşında, 6’sı ise 15 yaşındadır.

Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayanmıştır. Katılımcıların gerçek kimliklerini gizlemek adına isimleri yerine Grf-1, Grf-2 ... şeklinde rumuz verilmiştir. Ayrıca öğrenciler, sanatçı/araştırmacı/öğretmen-öğrenen rolleri ile birer a/r/tograf olarak araştırmada yer almaktadır. Çünkü araştırma, ortak araştırmacı olarak öğrenciler ve öğretmenlerle iş birliğine dayalı bir süreçtir. Öğrencilerde araştırma ekibinin bir parçasıdır (Burnaford vd., 1996, s. xii).

Verilerin Toplanması ve Uygulama Süreci

Araştırmada, veri toplama teknikleri olarak yapılandırılmamış gözlem, yarı yapılandırılmış görüşme (odak grup görüşme), araştırmacı günlükleri ve öğretim materyalleri olarak da kullanılan öğrencilerin kişisel tarihleri ile sanatsal çizimler kullanılmıştır.

Araştırmanın uygulama süreci 8 hafta sürmüştür. Ancak bu sürecin bir haftası olumsuz hava koşulları ve internet eksikliği nedeniyle kesintiye uğramıştır. Yapılan etkinlikler aşağıda haftalık olarak verilmiştir.

1. Hafta

Uygulama sürecinin ilk haftasında “Grafiti Grubu” adı altında WhatsApp grubu oluşturulmuş ve tüm araştırma çalışmasına katılan öğrencilere araştırmacı tarafından online ders hakkında bilgilendirme mesajları atılmıştır. Zoom programı üzerinden işlenen online derste öğrencilere anlatım yöntemi kullanılarak grafiti sanatı, sanatçıları, mecaz konusu ve yapılacak çalışma ile ilgili genel bilgiler verilmiştir. Öğrencilere yapacakları grafiti çalışmalarının kendileri ile ilgili olacağı bunun için de kendi geçmişleri, anıları ve kendileri için önemli olayları içeren

kişisel tarih metinleri yazacakları açıklanmıştır. Daha sonra kişisel tarih yazma konusunda detaylar anlatılmış ve örnekler sunulmuştur.

Metinleştirilen kişisel tarihlerin grafiti sanatı ile görselleştirilip anlam oluşturma çalışmaları yapılacağı belirtilmiştir. Öğrencilere bu derste birer a/r/tograf olarak sanatçı/araştırmacı/öğretmen rolleri ile yer alacakları ifade edilmiştir. Burada amaç; bireyin estetik duyarlılığına ve düşünsel olarak gelişimine katkı sunarak kendinin farkına varmasını sağlamak, sosyal ve yaratıcı birey oluşumunu edindirmektir (Şen, 2005, s. 344).

2. Hafta

Çalışmanın ikinci haftasında derste öğrencilerin kişisel tarihleri üzerine konuşulmuş ve fikir üretmekte zorlandıkları görülünce yeniden örnekler verilerek düşünmeleri sağlanmıştır. Öğrencilerin kaleme aldıkları kişisel tarihlerinde anlamlandıramadıkları konular hakkında konuşulmuş, öğrencilerin zihninde bulunan soru işaretleri giderilmeye çalışılmıştır. Böylece detayları fark etmeleri, kendileri için önemli konuların farkına varmaları ve deneyimleri ile ilişkiler kurmaları sağlanmıştır. Bu da öğrencilerin metinleştirme sürecine katkılar sağlamıştır.

Dersin devamında grafiti sanatı ile ilgili görseller ve taslak çizimlerinin nasıl yapılacağı anlatılmıştır. Grafitinin tarihçesi, grafiti kültürü, taslak oluşturma ve duvara uygulama aşamaları ile ilgili detaylı bilgiler verilmiş, görseller ve videolar izletilmiştir. Ardından mecaz konusu detaylı bir biçimde anlatılmıştır.

3. Hafta

Bir önceki hafta derste anlatılan konular ile ilgili hatırlatma yapılarak öğrencilerin yazdıkları kişisel tarih metinleri öğrencilerle birlikte gözden geçirilmiştir. İlk etapta öğrencilerin Görsel Sanatlar dersinde geleneksel yöntemlerin dışına çıkarak kişisel tarihlerini kalem almaları çok zor gelmiştir. Yazılan kişisel tarihlerde birbirinden bağımsız kısa hikayeler ele alınmış ve anlamlı bir bütünlük yakalanamamıştır. Ayrıca öğrencilerin yazım kurallarında eksiklikleri görülmüştür.

4. Hafta

Öğrencilerin yazım kuralları konusundaki yetersizlikleri Edebiyat öğretmeni ve okul idaresi ile görüşülmüş ve teneffüs aralarında yazım kuralları ve kelime bilgisi dersleri verilmeye başlanmıştır. Böylece özgün bir anlatım biçimi oluşturmaları için fırsat yaratılmıştır.

A/r/tografik araştırma, öğrencilerin sanatsal yetilerinin gelişiminden ziyade fikir oluşturma, geliştirme, yorumlayabilme, düşünebilme ve sorgulayabilme becerileri üzerine merkezlenmiştir. Farklı bir söylemle yaşayan sorgulamanın hareketli bölümlerine genellikle araştırma sorularına yönlendirmeyi hedeflemiştir (Gouzouasis, 2006, s. 26).

5. Hafta

Beşinci hafta hava koşulları ve öğrencilerin internetlerinin olmayışı nedeni ile ders işlenememiştir.

6. Hafta

Altıncı hafta bir önceki derste anlatılanlar yeniden gözden geçirilmiştir. Ayrıca öğrenciler ile yazdıkları üzerine bireysel görüşmeler yapılmıştır. Öğrencilerden yazdıkları kişisel tarihleri doğrultusunda mecazlar oluşturmaları ve bunlardan grafiti eskizleri yapmaları istenmiştir. Öğrenciler, Görsel Sanatlar dersinde öğrendikleri teknikleri de kullanarak grafiti uygulaması ile ilgili örnek videoların izlenmesi esnasında eskiz defterlerine çizimler yapmışlardır. Bazı öğrenciler farkındalık oluşturabilecek çizimler yapmak istemiştir. Belirlenen bağlantılara ait farkındalık ekseninde a/r/tografi araştırmacıları başkalarının önemsemedikleri veya göremedikleri yansımaları idrak etmeyi amaçlamaktadır (Irwin vd., 2019).

7. Hafta

Yedinci haftanın ilk online dersinde öğrencilerin tamamı grafiti eskizlerini bitirmiş hatta bazı öğrenciler birbirinden farklı birkaç eskiz yaparak gelmiştir. Bu eskizlerin seçimleri öğrencilerin kendilerine bırakılarak renklendirmeler konusunda kısa bilgiler verilmiştir. Renk zıtlıklarının bazı taslaklarda yanlış kullanımına dikkat çekilmiş ve birbirinin ayırıt edilmesine engel olmayan renkler kullanılmasına vurgu yapılmıştır. Kullanılan renklerin yapılan çalışmanın anlatımında ve anlam iletmede önemli rol üstlendiği bu nedenle dikkat edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Renklerle ilgili karışıklık yaşayan öğrenciler ufak önerilerle bazı renklerde değişiklik yapmıştır. Önceki derslerde genel olarak grafiti uygulamalarında kullanılan malzemeler hakkında tekrar bilgilendirmeler yapılmış. Böylece anlam üretme süreci de tamamlanarak uygulama aşamasına tüm çalışmalar hazır hale getirilmiştir.

8. Hafta

Eskizler ve renklendirme sürecinin sonuçlandırılması ile birlikte öğrenciler ile uygulama öncesi son defa bir araya gelinmiş ve araştırmacı tarafından temin edilen malzemelerle öğrencilerin boyama deneyimi yaşaması sağlanmıştır. Uygulama için öğrenciler arkadaşlarının da fikirlerini alarak kendi grafiti çalışmalarına en uygun olarak düşündükleri yeri seçmişlerdir.

Çalışmaların öğrencileri zorlamaması ve herhangi bir olumsuz tutuma yol açmaması için kolay olan çalışmadan başlanılıp zor olan çalışmaya doğru uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Uygulamalar sadece teneffüslerde ve öğle aralarında gerçekleştirilebilmesi sebebiyle bir haftalık bir sürece yayılarak hafta sonuna kadar bitirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde, betimsel ve içerik analizi beraber kullanılmıştır. Betimsel yaklaşımda, elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanmaktadır. Betimsel analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenmektedir. Ardından yapılan bu betimlemeler açıklanmakta, yorumlanmakta ve neden sonuç ilişkileri irdelenerek birtakım sonuçlara ulaşılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu bilgiler ışığında araştırmada elde edilen verilerin analizinde betimsel analizin dört aşaması izlenmiştir. Bu aşamalar; “betimsel analiz için çerçeve oluşturma”, “tematik

çerçeveye göre verilerin işlenmesi”, bulguların tanımlanması” ve “bulguların yorumlanması”dır (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 240).

Bu aşamalara göre ilk olarak elde edilen verilerden yapılacak analizler için bir çerçeve oluşturulmuş ve verilerin sunulacağı temalar kararlaştırılmıştır. Daha sonra veriler araştırmacılar tarafından incelenmiş ve gereksiz görülenler elenmiştir. Üçüncü aşamada, veriler tanımlanmış ve son olarak da elde edilen bulgular neden-sonuç ilişkisiyle açıklanarak anlamlandırma yapılmıştır.

İçerik analizi ise “genellikle gözleme dayalı alan notlarından çok metin (mülakat dökümleri, günlükler ve dokümanlar) analizini ifade eder. Fakat daha genel olarak, içerik analizi hacimli olan nitel materyali alarak temel tutarlılıkları ve anlamları belirlemeye yönelik herhangi bir nitel veri indirgeme ve anlamlandırma çabası girişimlerini ifade etmek için kullanılır” (Patton, 2018, s. 453). Bu bağlamda araştırmada kullanılan içerik analizinde, öğrencilerin yaptığı çalışmalar ve kişisel tarihler eleştirel olarak incelenerek derinlemesine çözümlenmiştir. Böylece öğrencilerin görsel ve yazınsal anlatılarında oluşturdukları anlamlar açığa çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Verilerin analizi sonucunda dersin işleme süreciyle örtüşen “Fark etme”, “Yazma”, “Anlam Üretme” ve “Uygulama” olmak üzere dört tema şekillenmiştir.

Fark etme

Öğrenciler daha önce kendileri ile ilgili yazarak hayatları hakkında düşünme, sorgulama, ilişkiler kurma ve anlam üretme ile ilgili bir uygulama yapmadıkları için uygulama sırasında sıklıkla “farkına vardım” “fark ettim” sözcüklerini kullanmışlardır. Örneğin Grf-5, yazma çalışmasıyla daha önce fark edemediği detayların farkına vardığını ifade etmiştir. Daha önce Görsel Sanatlar dersinde çizilmesi istenilen görselleri çizmekten başka bir şey yapmadıklarını, bu çalışmanın ise düşünme fırsatı sağlayarak kendi hayatlarından küçük nüansların farkına varmalarına olanak tanıdığını belirtmiştir. “Hayatımızı derinlemesine düşünerek göremediğimiz küçük detayları görebilmek oldukça mutluluk verici. Bu detayları görselleştirip insanlara sunabilmek için oldukça fazla düşünüyorum ve tasarımlar oluşturuyorum” (Grf-5). A/r/tograf Grf-8 ise ders esnasında fikir alışverişi yaparken anılarını sadece arada hatırlayıp bazen hüznün bazen de sevgi ile yad edeceği yaşam tecrübeleri olarak gördüğünü belirtmiştir. Ama bu çalışma sayesinde yaşam tecrübelerine daha dikkatli bakma konusunda farkındalık kazandığını ilave etmiştir.

Yazma

Bireyin kendisi veya konusu hakkında bir şeyler ortaya çıkarmasının bir yolu da yazma yöntemidir. Yazma eylemi sosyal dünyada bir ifade biçimi olarak görülse de yalnızca bir araştırmacının bitimindeki düzeltme faaliyeti değildir. Keşfetmenin bir yolu olan yazma, buluş ve analiz yöntemidir. Çeşitli şekillerde yazarak araştırılan konunun yeni yönlerini ve onunla ilişkimizi keşfederiz. Yazma, bir araştırma yöntemi olarak sosyal bilimler uygulamalarından ayrılarak, ek veya farklı seçenekli araştırma uygulamaları sunmaktadır (Richardson, 2000a). Araştırma sürecinin önemli bir aşamasını oluşturan yazma aşamasında öğrencilerin en sık kullandığı cümleler “çok zorlandığı”, “konu bulamama” ve “ufkumu genişletti” olmuştur. Örneğin Grf-7, yazma işleminde çok zorlandığını kelimeleri bir araya getirip anlamlı bir bütün oluşturmak için zihnini

çok zorladığını bunun da onu fazla yordüğünü dile getirmiştir. Grf-5 ve Grf-9 da kişisel tarihleri konusunda zorlandıklarını ve bir konu bulamadıklarını ifade etmişlerdir. Grf-2 ise “*yazabileceğim konuların çok olduğuna inanıyorum ama konu seçiminde kararsız kalıyorum*” şeklinde fikrini söylemiştir. Grf-8 “*yaşantımda yazabileceğim önemli bir şey yok*” ifadesini kullanmıştır. Güneş (2018) de yaptığı araştırmada aynı problemlere değinmiş, bunun sebebinin geleneksel olarak verilen sanat eğitiminin, düşünme ve sorgulama temelli olmaması, yazma uygulaması yapılmaması ayrıca öğrencilerin kendi yaşam deneyimlerini sıradan ve önemsiz görmesi olduğunu dile getirmiştir. Daha önce Görsel Sanatlar dersinde yazma temelli bir çalışma gerçekleştirmediklerini belirten Grf-4 de yazma konusunda bazı arkadaşları gibi sıkıntı yaşasa da eksiklerini giderip bu aşamayı iyi bir şekilde bitirmeyi istediğini çünkü yaşamını veya düşüncelerini yazıya dökmenin insanın daha fazla ayrıntı yakalamasını sağladığını eklemiştir. Ayrıca Grf-4, “*yazma konusunda eksiklerimin olmasına rağmen çalışmak zihnimi açıyor ve daha fazla ayrıntıyı görebiliyorum. Yazma ufkumu genişletiyor*” ifadesini kullanmıştır. Yazarak kendimizi ve dünyayı nasıl inşa ettiğimizi sorgulayabiliriz. Dil, gerçeklik ve kendilik hakkında belirli bir görüş oluşturan kurucu bir güçtür (Richardson, 2000b).

Anlam Üretme

A/r/tografi sıradan anlatımlarda cevaplanması güç ve karmaşık sorulardan anlam çıkarmak ile anlam yaratmayı temel alan, duygusal, sezgisel, kişisel ve ruhsal bilme biçimleriyle sürekli yeniden yapılandırmaya açıktır (Springgay vd., 2005). Anlam üretme süreci yazma ve sanat yapma yoluyla başlamıştır. Bu süreçler birbirinden tamamen kopuk ve ayrı süreçler olmayıp birbirini harekete geçiren alanlardır. Anlam üretme sürecinde öğrencilerin en çok bahsettiği cümleler “*farkındalık oluşturmak istiyorum*” olmuştur. Örneğin Grf-1 “*farkındalık oluşturabilecek bir çizim yapmak istiyorum çünkü kendi yaşamımda anlamlandırdığım küçük nüansların herkes tarafından görülmesini istiyorum*” ifadesini kullanmıştır. Grf-5 ise “*grafiti çalışmamda daha çok farkındalık oluşturmak istiyorum. Ailevi bir konuyu işlemektense yaşadığım bir olaydan yola çıkarak toplumsal yara haline gelmiş bir konuya vurgu yapmanın daha doğru olacağını düşünüyorum*” şeklinde düşüncesini belirtmiştir.

Uygulama

Öğrenciler sanat yapma diğer bir deyişle uygulama aşamasında birbirleri ile iş birliği içerisinde olarak öğrendiklerini paylaşmışlar ve birbirleriyle yardımlaşmışlardır. Grafiti uygulaması her ne kadar kişisel tarihlerin aktarımını içeren bireysel bir çalışma gibi görünse de o aynı zamanda kolektif ve sosyal bir çalışmadır. Kişinin kendi yaşam deneyimleriyle ilgili olan a/r/tografi de ortak çağrışım/kışkırtıcı çalışmalarını başkalarına sunmak için bir araya geldiği zaman sosyaldır (Sinner vd., 2006). Öğrencilerin kişisel tarihlerinden oluşturdukları anlamlar neticesinde; *aile, dost, covid, hayal, hijyen, adalet, müzik, öğretmen, sağlık* isimli farkındalık içeren grafiti uygulamaları ortaya çıkmıştır. “Onr” isimli bir grafiti ise öğrencinin kendi etiketini içeren bir çalışma olmuştur. Şekil 5’te grafiti çalışmalarının anlamsal, biçimsel ve tasarımsal boyutta analizi ve öğrencilerin yapmış olduğu çalışmaların her biri tek tek sunulmuştur.

Şekil 5

Grafiti çalışmalarının anlamsal, biçimsel ve tasarımsal boyutta analizi

Grafiti Çalışmalarının Anlamsal, Biçimsel ve Tasarımsal Boyutta Analizi										
Öğrenci	Grf-1	Grf-2	Grf-3	Grf-4	Grf-5	Grf-6	Grf-7	Grf-8	Grf-9	Grf-10
Çalışmanın Adı	Aile	Dost	Covid	Hayal	Hijyen	Adalet	Müzik	Öğretmen	Onur	Sağlık
Biçimsel Öğeler	Anne,baba ve çocuklar Ev	Dost Yazısı Göz Kulak	CVD yazısı 19 yazısı Virüs	HAYAL et yazısı	El Dezenfektan kutusu Hijyen yazısı	İnsan Terazisi İngilizce Law yazısı	Kulaklık Müzik yazısı	ÖGRT Girl Man Yazısı Kravat	ONR yazısı Van gölü haritası Tarihi mekan	Kalp, Halter aleti
Tasarım Öğeleri	Şekil	Şekil, form, yazı	Şekil, yazı	Yazı	Şekil, yazı	Şekil, yazı	Şekil, yazı	Şekil, yazı	Şekil, yazı	Şekil, form
Kullanılan Renkler	Siyah	Kırmızı Siyah Mavi Beyaz	Siyah Beyaz Sarı	Mavi Pembe Sarı Siyah	Kahverengi Sarı Siyah Beyaz	Mavi Siyah Sarı Yeşil	Mavi Kırmızı Siyah Beyaz	Mavi Sarı Kırmızı, Mor Siyah	Mavi Kırmızı Lacivert Siyah, Pembe	Kırmızı Siyah Beyaz
Üretilen Mecazi Anlam	Aile birliğine yönelik farkındalık	Hayvan sevgisine yönelik farkındalık	Salgına yönelik farkındalık	Hedeflerinin doğrultusunda azimle çalışmaya karşı farkındalık	Çevre kirliliğine karşı farkındalık	Hoşgörü ve adaletli olmaya karşı farkındalık	Farklılıklara açık olmaya yönelik farkındalık	Ailenin üyesi, cinsiyet ayrımı vurgusu	Kendi etiketi	Sağlığın önemi ve spor yapmaya farkındalık

A/r/tograf Grf-1

Şekil 6

A/r/tograf Grf-1'in "Aile" adlı grafiti çalışması 2021, Duvar üzerine spreyle boyandı

A/r/tograf Grf-1, ailesinden uzak kaldığı dönemlerin hayatında önemli izler bıraktığını belirterek "Aile" olarak anlamlandırıldığı çalışmayı yapmıştır. Grf-1 aile mecazını anne-baba figürünü ev şekli oluşturacak biçimde konumlandırarak ele almıştır. Tasarladığı çalışmayla aile birliğinin önemine vurgu yapmak, diğer öğrencilere de ailenin değeri hakkında düşünme fırsatı vermek istediğini belirtmiştir. Girdiği sınavda evinden oldukça uzak yatılı bir okul kazanan Grf-1, bu nedenle yurttan kalmak zorunda olduğunu ifade etmiştir. Grf-1 bu deneyimi için "ilk defa ailemden ve evimden bu kadar uzun süre ayrı kalmak mecburiyetindeydim. Aile kavramının önemini ve ailenin ne kadar kıymetli olduğunu uzak kalınca anlayabildim" ifadesini kullanmıştır. Ayrıca bu tecrübenin onun tüm sorumluluklarının kendi omuzlarında olduğunu bilincine varmasını sağladığını eklemiştir.

Grf-1 detaylı bir işçilik gerektiren şablon baskı tekniğini kullanmak istemiştir. Öğrenci, bu şekilde titizlik isteyen çalışmaların her zaman ilgisini çektiğini ve bu çalışmaların hem

yeteneklerini ortaya çıkaracağına hem de gelişimine katkı sunacağına inandığını belirtmiştir. Ayrıca gerçekleştirilen bu araştırmada konunun kendi hayatından bir parçayı kapsaması ve bu konular üzerine düşünme fırsatı bulmasının yaratıcı fikirlere kapı araladığını ifade etmiştir. Bununla birlikte Grf-1, yaptığı uygulamanın kendisi için büyük anlam taşıdığını ve duvarı gözlemleyen arkadaşlarından aldığı pozitif dönüşlerin onu çok mutlu ettiğini belirtmiştir.

A/r/tograf Grf-2

Şekil 7

A/r/tograf Grf-2'nin "Dost" adlı grafiti çalışması 2021, Duvar üzerine spreyle boyanmış

Grf-2, yazdığı metinler arasından hayvan sevgisini içeren kişisel tarih metnini çalışmaya karar vermiştir. Küçük yaşta zor durumda olan bir sokak köpeğinden etkilenip ona yardım etmesi hayvanlara karşı sevgisinin oluşmasına vesile olmuş ve bu olay hayatında onu değiştiren önemli bir anı olmuştur.

"Kuzenim ile birlikte köyde gezinirken yüzünden yaralanan küçük bir sokak köpeğine rastladık. Yardım etmesi için o sırada yanımızdan geçen ninemden yardım istedik. Ninem pamuk ile pansuman yapıp köpeğin yüzündeki kanamayı durdu. Köpeği orada öyle bırakmadık alıp eve getirdik. Kuzenim ile birlikte sahiplendik. Ona artık bir isim gerekiyordu bu ismi de "Kurt" olarak kararlaştırdık. Bir süre sonra kuzenim ve ailesi başka bir şehre taşındı ve benim tek dostum kaldı. Kurt" (Grf-2).

Grf-2, hayvanlara kötü muamele yapılmamasını ve hayvanların insanların sadık birer dostu olduğunu vurgulamak ve bu konuda farkındalık yaratmak için bu grafitiyi oluşturduğunu ifade etmiştir. Grafiti çalışmasında dostlukla ilgili mecazını yine *Dost* yazarak somutlaştıran Grf-2, bunu, hayvanların da insanlar kadar özgürce yaşama hakkına sahip olduğunu, insanları koruyup en zor durumlarında bile yanlarında olduğunu belirtmek için seçtiğini ifade etmiştir. Ayrıca Grf-2, "Dost" kelimesini bir köpeğe benzetmek için *d* ve *o* harfinin içerisine göz, yukarısına da kulak çizdiğini, *t* harfini uzatarak da kuyruk yapmaya çalıştığını söylemiştir. Bu grafitiyle hayvanların ama özellikle de köpeklerin insanların dostları olduğunu anlatmaya çalıştığını eklemiştir.

A/r/tograf Grf-3

Şekil 8

A/r/tograf Grf-3'ün "Covid" adlı grafiti çalışması 2021, Duvar üzerine spreyle boyanmış

Grf-3, "Covid" adlı çalışmasını dünyayı etkisi altına alan covid-19 salgınından etkilenerek tasarlamıştır. Öğrenci, salgının hayatında önemli hale gelmesinin en temel sebebinin aile bireylerinin bu virüsten çok fazla etkilenmesi ve köyde yaşadığı için sosyalleşebildiği en önemli mekanlardan biri olan okulların kapanması olduğunu belirtmiştir. Virüsün aile fertlerine bulaşması nedeniyle ailede virüse karşı olan korku ve paniğin üst düzeyde yaşandığını ifade etmiştir. Büyüklerinin taziyede el öptürme geleneğinden ötürü ailede herkese virüs bulaştığını söyleyen Grf-3, dedesinin bağışıklık düzeyi yüksek olması ve tedaviye olumlu cevap vermesi neticesinde büyük bir hasar almadan hastalığı atlattığını ancak bazılarının bu süreci ağır geçirdiğini eklemiştir. Grf-3, ailesinin hastalığı önemsememesinden kaynaklı zorlu bir süreç yaşandığını ve bu süreci diğer okul arkadaşlarının da yaşamaması adına böyle bir çalışma yapmak istediğini belirtmiştir. Okul arkadaşlarından hastalığa inanmayan veya ciddiye almayanların bulunduğunu, bu görseli onlarda farkındalık oluşturmak için tasarladığını belirtmiştir.

"Bu grafitiyi hem yaşadığım o sıkıntılı günleri unutmamam hem de hastalığa karşı tüm önlemleri almamız için okulda bulunan herkese hatırlatıcı nitelikte olması nedeniyle yaptım. ...Tasarladığım grafiti çalışması insanların bilinçlenmesine vesile olacağı için çok heyecanlıyım. Böyle çalışmalar yaptıkça aklıma çok daha farklı fikirler geliyor. ...Görsel Sanatlar dersinin sadece resimden ibaret olduğunu düşünüyordum. Meğerse zihni çok yoran bir dersmiş. Bizi düşünmeye teşvik ettiği için zorlandık ama zihnimin açıldığını hissediyorum" (Grf-3).

Ayrıca Grf-3, konusunun sevimsiz olmasına rağmen sanatsal uygulamanın verdiği hazdan ve estetiğe dönüşen çalışmasını yaparken müthiş keyif aldığından söz etmiştir. Grf-3, grafiti uygulamaları bittikten sonra da kişisel tarihinden metinler yazmaya devam etmiştir. Edebiyat öğretmenin yapılan bu çalışmadan sonra kendisine daha iyi kompozisyonlar yazdığını ve düşüncesini yazınsal olarak daha iyi ifade edebildiğini söylediğini belirtmiştir.

A/r/tograf Grf-4

Şekil 9

A/r/tograf Grf-4'ün "Hayal" adlı grafiti çalışması 2021, Duvar üzerine spreyle boyanmış

A/r/tograf Grf-4 kişisel tarih yazımında bugüne kadar çalışmaları ve emekleri sonucunda ulaşmak istediği hedefleri aktarmaya çalışmıştır. Hayatta her şeyin bir hayal ile başladığını ifade eden Grf-4, bu hayallere ulaşmanın azimle ve istikrarlı bir şekilde çalışmaktan geçtiğini belirtmiştir. Bu doğrultuda kendine inanan ve hedefleri olan diğer öğrenci arkadaşlarına da hedeflerini hatırlatıcı ve fark ettirici bir sembol niteliğinde olan "Hayal" adlı grafitiyi çalışmıştır.

"Covid-19 salgını bana doktor olmanın önemini bir kez daha hatırlattı. Hayal ettiğim ve hedeflediğim meslek olan doktorluk için son gücümle çalışarak doktor olacağım ve sonrasında çok görmek istediğim Paris'i göreceğim. Tüm güzellikleriyle birlikte Eyfel Kulesi ve Louvre Müzesi de gezeceğim yerler arasında olacak. ...Herkesin kendisine göre bir hayali ve hedefi vardır. Kişi belirlediği hedefe ulaşabilmek için uzun bir süre çalışır ve emek verir. Herkesin hayali doktorluk olmayabilir o nedenle meslek belirten bir görsel yapmam sadece doktor olmak isteyenlere hitap edecekti. Bende herkese hitap eden ve her öğrenci arkadaşşıma kendini ve hedeflerini hatırlatan bir görsel olmasını istedim" (Grf-4).

A/r/tograf Grf-5

Şekil 10

A/r/tograf Grf-5'in "Hijyen" adlı grafiti çalışması 2021, Duvar üzerine spreylenmiş boya

A/r/tograf Grf-5, anne ve babasını erken yaşta kaybettiğini ve bunun yaşamında derin izler bıraktığını ancak bu üzücü konuyu ele almak istemediğini ifade etmiştir. Grf-5, gerçekleştirdiği bir gezide insanların çevrelerinin temizliğine hiç önem göstermediğinden, gelişi güzel atılan çöplerin çevreye ve doğaya zarar vermesinden rahatsızlık duyduğunu ve böyle bir toplumsal konuyu çalışmayı istediğini ifade etmiştir.

“Muğla’da dışarı çıktığımızda her yer çöplerle doluydu. İnsanlar çöp konteynurlarını kullanmamakta ısrarcıydı. Piknik alanına gelen insanlar da çöplerini olduğu yerde bırakıyor, rüzgârın yardımı ile o çöpler denize uçuyordu. İçtiğimiz sular dahi çöplerle kaplanmıştı. Bir plastik şişenin bile doğada çözünmesi çok uzun yıllar alıyor. Bizden sonraki nesillere nasıl bir dünya bırakmak istediğimizi durup düşünmeliyiz” (Grf-5).

Grafiti uygulamaları için yer belirlenirken Grf-5, çalışmasını okulun arka duvarına yapmak istemiştir. Bunun sebebi olarak bu duvarın görülmeyen bir bölgede olduğunu bu sebeple kirli bırakılabileceğini ama bu grafiti sayesinde bu eğilimi gösteren öğrencilere temizliği anımsatabileceğini belirtmiştir. Ayrıca covid-19 sebebiyle maskelerin de yerlere atılmasını engelleyebileceğini böylece okulda hastalığın yayılmasının az da olsa önüne geçilebileceğini eklemiştir.

A/r/tograf Grf-5, kedilerine özgü sıfırdan bir yaratım yapmanın ve bunu her an herkesin görebilecek olmasının oldukça heyecan verici olduğunu belirtmiştir. Bu durumun da yaratıcılıklarını ve motivasyonlarını arttırdığını eklemiştir. *“Aralıksız düşünmek ve çizim pratiği yapmak zorlu ama yeteneğimin ve yaratıcılığımın gelişimi açısından çok faydalı oldu” (Grf-5).*

A/r/tograf Grf-6

Şekil 11

A/r/tograf Grf-6'nun "Adalet" adlı grafiti çalışması 2021, Duvar üzerine spreyle boyanmış

A/r/tograf Grf-6 "Adalet" ismini verdiği çalışmasında adaletin hassaslığına vurgu yaparak terazinin kefelerine harfler yerleştirmiş ve bu harflerin birleşiminden İngilizce "Law" yani adalet sözcüğünü oluşturmuştur. Grf-6 kişisel tarih metninde "gözlemlediğim kadarıyla insanlar arasında adalet gittikçe azalıyor ve haksızlıklar haklıymışçasına daha yüksek sesle ifade edilmeye çalışılıyor. Adaleti temsil etmek için hayalini kurduğum avukat olma yolunda tüm azmim ile çalışıyorum ve sonuca ulaşana dek çabalarım artarak devam edecektir" sözlerini dile getirmiştir. Ayrıca köyündeki gözlemleri sonucunda kendi ailesi ile çevrede yaşayan komşularına yapılan haksızlık ve adaletsizlikleri, okuma oranının düşük olduğu bu bölgede güçlü ve güçsüz arasında yaşanan olumsuzlukları önlemenin bir adalet savunucusu olmaktan geçtiğine inandığını belirtmiştir. Grf-6 bu çalışmayla ilgili düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir: "Yazma beni düşünmeye teşvik etti. Yazmaya başlamadan önce etrafımda belli başlı haksızlıkları görebiliyordum şimdi ise daha detaylı bakabiliyor ve oluşan haksızlıkların çok daha fazla olduğunu görebiliyorum. Ayrıca grafiti yoluyla bu düşüncelerimi herkesin görmesini sağlayabilir ve bu duruma dikkat çekebilirim."

A/r/tograf Grf-6'nın diğer öğrencilere oranla daha fazla kitap okuma alışkanlığı olduğundan kişisel tarihini metinleştirme sürecinde diğer arkadaşları kadar zorluk çekmemiştir. Birden fazla metin hazırlayarak gelen öğrenci, çalışmalarının içerisinde özgün ve istediği mesajı verebileceği "Adalet" isimli mecazını görselleştirerek araştırmaya dahil etmiştir. Görselleştirme aşamasında zorlanmış ama araştırmacı ve arkadaşlarının desteğiyle tasarım çalışmasını tamamlamıştır.

A/r/tograf Grf-7

Şekil 12

A/r/tograf Grf-7'nin "Müzik" adlı grafiti çalışması 2021, Duvar üzerine sprey boya

Kişisel tarihinde müziğe karşı ilgisinden bahseden Grf-7, bir aile yakını tarafından dinletilen farklı tarzdaki bir müzik ile bu ilginin daha da yükseldiğini ifade etmiştir. Köy ortamında iş yoğunluğu nedeniyle müzik dinlemeye pek fırsat bulamadığını belirten öğrenci, genellikle de hep aynı tür müzikleri dinlediğini ama bu müziğin çok farklı geldiğini ve çok sevdiğini ifade etmiştir. Bunun da onu tekdüzelikten çıkardığını eklemiştir. Grf-7 müzikle ilgili yaşadığı durumu şöyle yazmıştır: *"Amcamın dinlettiği müziklerde hep yüksek ses ile bağırırçasına şarkı söylenmekteydi ve çok güzeldi. Bu müzik tarzlarını sorduğumda ise bunlara metal müzik dendiğini, bu metalin fiziksel bir metal ile aynı olmadığını, tarz olarak metal müzik dendiğini bana anlattı. Bu kaseti çok sevdiğimi söyleyince amcam bu kaseti bana hediye etti ve bende fırsat buldukça onu dinlemeye çalışıyorum."*

Grf-7, onu monotonluktan çıkarmanın aracı olan müziği ve müziğe olan sevgisini kulaklık ve içinde kablolardan müzik yazan grafitiyle somutlaştırmıştır. Grf-7 müziği sadece yazınsal olarak anlatmak yerine görsel bir şekilde anlatmanın çok daha etkili olacağına inandığı için böyle bir çalışma yaptığını söylemiştir. Grf-7 diğer arkadaşlarının da kendisi gibi tek düze olmamalarını farklılıklara açık olmalarını bu grafiti ile vurgulamaya çalıştığını dile getirmiştir. Güneş (2018)'e göre a/r/tografların kendi kişisel tarihlerinden yola çıkarak yaratımlarındaki kişisel mecazları her ne kadar şahsına münhasır olsalar da izleyici ortak alanlar bulabilir (s. 106). Bununla birlikte Grf-7, özgünlüğü yakalamak ve diğer arkadaşları ile benzer metinler oluşturmamak adına fazla çaba harcadığını, bu çabanın da yeteneğini ve yaratıcılığını geliştirdiğini belirtmiştir.

A/r/tograf Grf-8

Şekil 13

A/r/tograf Grf-8'in "Öğretmen" adlı grafiti çalışması 2021, Duvar üzerine spreyle boyanmış

A/r/tograf Grf-8, kişisel tarih yazımında hedeflerini ve ideallerini yazmayı tercih etmiştir. Grf-8 hayaliyle ilgili kişisel tarihinde şunları dile getirmişti: *"Hayalim, köy okulunda öğretmen olup minik öğrencilerime bir şeyler öğretmektir. Bir de onların beni ailelerinin bir parçası olarak görmesi benim için çok önemli. Köy okulunu çok istememin sebebi ise kendi hayatımdan yola çıkarak söylemem gerekirse, onların da imkansızlıklarla boğuşması ve bilgiye kentlerde yaşayan insanlardan daha zor şartlarda ulaşmasıdır. ...İlham kaynağı olan öğretmenlerim sayesinde bu mesleği yapmayı hayal ediyorum. Öğrencilerimle sadece ders anlamında değil onlarla daha farklı aktiviteler gerçekleştirip aileleri ile sık sık bir araya gelip görüş alış-verişinde bulunmak isterim. Bu yolda hedefime ulaşmak için var gücümle çalışmalarım aralıksız devam edeceğim."*

Grf-8, "Öğretmen" adlı çalışmasında öğretmenlik mesleğinin çok renkli olduğunu bunun için birbirinden farklı renkler kullanarak grafiti oluşturduğunu ifade etmiştir. Grafitinin ana öğelerini oluşturan harfleri kullanan Grf-8, öğretmenlik mesleği ile bütünleşmiş olan kravatı "P" harfine bağlayarak onu "R" harfine dönüştürmüştür. Öğrenci, öğretmenlik mesleğinin tek bir cinsiyete bağlı olmadığını vurgulamak için ise; İngilizce "man" ve "girl" sözcüklerini grafiti görselinin sonundaki "T" harfinin etrafına yerleştirmiştir. Böylece cinsiyet ayrımı konusunda da farkındalık oluşturmak istemiştir.

Grf-8 yapılan grafiti uygulaması için şunları dile getirmiştir: *"...Liseden önce yaptığımız serbest resim çalışmaları vardı ama kendi yaşamımızdan bir kesiti metinleştirerek onu anlamlandırıp grafiti yoluyla görselleştirmek gibi bir çalışma yapmadık ve hiç aklımıza da gelmemişti. Bu anlamda çok farklı bir deneyim oldu benim için."*

A/r/tograf Grf-9

Şekil 14

A/r/tograf Grf-9'un "Onr" adlı grafiti çalışması 2021, Duvar üzerine spreyle boyanmış

A/r/tograf Grf-9 kişisel tarihinde, ailesi ile birlikte gittiği hayatının önemli bir bölümünü oluşturan geziyi metinleştirmiştir. Grf-9, hayatında daha önce böyle bir gezi gerçekleştirmediği için bunun hayatının önemli bir anını oluşturduğunu belirtmiştir. Grf-9 bu gezi için şunları söylemiştir: *"Ağrı'ya gitmek için yola koyulduk ve çok mutluyduk. İlk önce İshak Paşa Sarayı'nı detaylı bir şekilde zindanlarına hatta hücre bölümlerine kadar gezdik. Daha önce böyle bir yer görme fırsatım olmamıştı."*

Grf-9, bu gezide edindiği izlenimlerini kaleme aldığı metinden yola çıkarak "Onr" adlı çalışmayı tasarlamıştır. Bu tasarımını kendi isminin harflerinden faydalanarak oluşturmuş ve yaşadığı yerden ve gezide gördüğü yerlerden izleri harflerin içlerine yerleştirmiştir. Yaşadığı yerin sembolü olarak Van Gölü'nün haritasını "O" harfinin ortasına konumlandırmış, gezdiği sarayı da "R" harfinin içine resmetmiştir. Grafitide isminin baş harflerini kullanma klasik bir yazım şekli olmakla birlikte bir nevi imza ya da etiket yerine geçerek "ben buradaydım, bunu ben yaptım" söylemini ifade etmektedir.

A/r/tograf Grf-10

Şekil 15

A/r/tograf Grf-10'nun "Sağlık" adlı grafiti çalışması 2021, Duvar üzerine sprey boya

A/r/tograf Grf-10, "sağlık" olarak isimlendirdiği çalışmayı çevresinde yaşanan sağlık problemlerinden esinlenerek tasarlamıştır. Grf-10, çevresinde sağlık problemi yaşayan insanlara sıkça tanıklık ettiğini ve o anlarda sadece bir izleyici değil o stresi en derinde yaşayanlardan biri olduğunu ifade etmiştir. Bu nedenle kişisel tarih metinlerinde sağlık ile ilgili hayatında iz bırakan bölümleri farklı açılardan yazmıştır.

"Babam işten gelirken yanında bir kavanoz antifriz getirmişti. Annem de getirilen antifrizi mutfak dolabına kapağı açık bir şekilde bırakmış. Küçük kardeşim dikkatlerden uzak antifrizi kola sanıp içmiş ve sonra babamın kollarında uykuya dalmış. Akşam yemeği için ablamın ve babamın uyandırmaya çalıştığı kardeşim bir türlü uyanmadı. Babamın tüm çabaları yetersiz kalınca kardeşimi araba ile acile kaldırdılar. Acilde kardeşimin antifriz zehirlenmesinden dolayı durumunun kritik olduğunu gören doktorlar her ihtimale karşı annemle babama son defa kardeşimi görmeleri gerektiğini söyledi. Daha sonra kardeşimi ameliyathaneye alarak tedaviye başladılar" (Grf-10).

Sağlığın insan oğlunun en büyük zenginliği olduğunu, sağlığı kaybetme tehlikesinde veya kaybettikten sonra farkına varıldığını belirten Grf-10, insanların sağlığını kaybetmeden önemini anlamaları için böyle bir grafiti yaptığını belirtmiştir. Bu çalışmayla öğrencilerin sağlığın önemini anlaması yönünde bir farkındalık oluşturmayı hedeflediğini eklemiştir. Grf-10, "sağlık" adlı mecazını kalp ve spor aletini birleştirerek somutlaştırmıştır. Grf-10, sağlıklı bir yaşam sürmenin temelini spora dayalı bir yaşam olduğunu vurgulamak için bu şekilde spor yapan bir kalp tasarımı yaptığını belirtmiştir.

Bu bulgulara göre, öğrencilere Görsel Sanatlar dersinde yazma yoluyla düşünme ve sorgulama fırsatı bulabilecekleri, kişisel tarihlerinden anlamlar üretebilecekleri ve sanat yapabilecekleri konusunda farkındalık kazandırıldığı söylenebilir. Bunun da öğrencilerin içinde buldukları çevre ve deneyimledikleri olaylar ve hikayelerin önemini fark etmelerini sağladığı

söylenbilir. Çünkü a/r/tograflar “öngörülebilir ya da ölçülebilir, sosyal kontrol olarak düşünülen şeylerle değil, açık alanlarla, keşfedilmemiş olasılıklarla” (Güneş, 2018, s. 146) ilgilenmektedir.

Yazma aşaması öğrenciler için biraz zor olmuştur. Öğrencilerin yazma ile ilgili en temel sorunu kendilerini ifade edememeleridir. İfade etmedeki güçlüğü ise kitap okuma ve yazma alışkanlıklarının olmaması bu nedenle kelime haznelerinin dar olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca bilgisayar, internet ve televizyonun da amacına uygun kullanılmaması yazma becerilerini olumsuz yönde etkilemektedir (Tok & Ünlü, 2014). Ancak yazma yoluyla öğrenciler daha fazla düşünmeye ve daha fazla fikir üretmeye başlamışlardır. Kişisel tarih metinleri yazdırmak yaşamlarında daha önce önemsizmiş gibi görünen ama önem ifade eden konuları saptamalarının ve sanat uygulamalarına kendilerinden bir şeyler katmalarının onları olumlu yönde motive ettiği söylenebilir. Dahası öğrencilerin yazma yoluyla araştırma ve sorgulama yapabileceklerini öğrendikleri söylenebilir. Ayrıca öğrenciler Görsel Sanatlar dersinin sadece çizim odaklı bir ders olmadığını çok yönlü bir ders olduğunu deneyimleme fırsatı bulmuştur.

Yine bu bulgulara göre; grafitinin doğası gereği diğer bir deyişle herkese açık alanda icra edilen ve sonrasında da uzun bir süre herkesin görebileceği bir sanat dalı olması nedeniyle öğrencilerin 9’unun farkındalık yaratacak çalışmalar yapmayı tercih ettiği söylenebilir. Böylece Bishop (2012)’in söylediği gibi, baskın otoritenin aksine özgür bir konuşma mekânı hazırlandığı ve öğrencilerin sadece sanat yapmayı değil sivil toplumu tecrübe etmeyi ve formüleştirmeyi öğrendiği (s. 248) söylenebilir. Öğrencilerin farkındalık oluşturacak konuları kendi kişisel tarihlerinden yola çıkarak seçtikleri söylenebilir. Öğrencilerden sadece biri isminde geçen harfleri bir etiket gibi kullanarak grafiti tasarlamıştır. Bu tasarımda herhangi bir toplumsal mesaj iletmek yerine sadece yaşadığı ve gezdiği bir yerden izler yansıtmayı tercih ettiği söylenebilir. Greene (1995)’e göre, düşünce ve eleştirel bilince en çok kışkırtılan sınıf durumu, öğretmenlerin ve öğrencilerin her birinin yaşadığı durumlardan oluşan kendilerine yürütecekleri bir tür ortak araştırma buldukları sınıflardır (s. 23). Bu anlamda öğrencilerin kişisellikten yola çıkarak tartışılacak ortak alanlar yarattığı söylenebilir.

Öğrencilerin 6’sının grafiti uygulamasında şekil ve yazıyı birlikte, 1’nin şekil, form ve yazıyı birlikte, 1’nin sadece şekli, 1’nin sadece yazıyı, 1’nin de şekil ve formu birlikte kullanmayı tercih ettiği söylenebilir. Öğrencilerin çalışmalarında en fazla beş renk kullandığı, bunların da dikkat çekici ve iletilmek istenen anlama uygun olduğu bu açıdan tamamının renk kullanımında başarılı olduğu söylenebilir.

Bulgulara göre, öğrencilerin grafitilerini duvara uygularken birbirleriyle yardımlaşmaları ve birbirlerini motive etmeye çalıştıkları için sosyalleşme olanağı buldukları söylenebilir. Öğrencilerin çalışmalarının herkes tarafından görülecek olması onlar açısından heyecan verici olduğu ve bunun da yaratıcılık ve motivasyonlarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Öğrencilerin söylemlerinden de anlaşılacağı gibi grafiti uygulamalarını yaparken özgün olmaya gayret etmeleri de bunun kanıtı olarak gösterilebilir. Ayrıca grafiti uygulamalarının öğrencilerin hayatlarından bir parçayı kapsamasının ve bu konular üzerine düşünme fırsatı bulmalarının yaratıcı fikirlere kapı araladığı da söylenebilir. Öğrencilerin yaptıkları çalışmalardan da görüldüğü gibi grafitiyi mesaj iletmeye aracı olarak gördükleri söylenebilir. Bunun da öğrencilerin sanatı düşüncelerini özgürce ifade edebilecekleri bir ortam olarak görmelerinde faydalı olacağı söylenebilir.

Sonuç

Bu araştırmada grafitinin ortaöğretim Görsel Sanatlar dersinde hem bir araştırma yöntemi hem de pedagojik bir strateji olan a/r/tografi yöntemini kullanarak öğrenciler üzerindeki etkilerini incelemek amaçlanmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgulardan çıkarılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Öğrenciler, Görsel Sanatlar dersinde yazma yoluyla düşünme, sorgulama, anlam üretme ve sanat yapabilecekleri konusunda farkındalık kazanmıştır. Öğrenciler yazma aşamasında sıkıntı yaşamış ve eksiklikleri ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca öğrenciler Görsel Sanatlar dersinin sadece çizim odaklı bir ders olmadığını çok yönlü bir ders olduğunu deneyimlemişlerdir. Yazılan kişisel tarih metinlerini esere dönüştürme aşaması öğrenciler için keyifli olmuştur.

Grafitinin herkese açık alanda icra edilen ve sonrasında da uzun bir süre herkesin görebileceği bir sanat dalı olması nedeniyle öğrencilerin 9'u farkındalık yaratacak çalışma yapmayı tercih etmiştir. Öğrenciler farkındalık oluşturacak konuları kendi yaşamlarından hareketle yazdıkları kişisel tarihlerinden üretmişlerdir. Öğrencilerden sadece 1'i herhangi bir toplumsal mesaj iletme yerine isminde geçen harfleri bir etiket gibi kullanarak grafiti tasarlamıştır. Öğrenciler grafitiyi mesaj iletme aracı olarak görmüşlerdir.

Grafiti uygulamasında öğrencilerin büyük çoğunluğu şekil ve yazıyı birlikte kullanmayı tercih etmiştir. Öğrenciler grafiti uygulamalarında birbirleriyle yardımlaşarak birbirlerini motive etmiş ve sosyalleşme olanağı bulmuştur. Öğrencilerin çalışmalarının herkes tarafından görülecek olması onlar için heyecan verici ve keyifli olmuş bu da yaratıcılık ve motivasyonlarını olumlu yönde etkileyerek onları özgün olmaya teşvik etmiştir. Grafiti uygulamalarının öğrencilerin hayatlarından bir parçayı kapsamaları ve bu konular üzerine düşünme fırsatı sunması yaratıcı fikirlere yol açmıştır.

Öneriler

Grafiti uygulamalarının a/r/tografi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmesinin sosyalleşme, fikirleri özgürce ifade edebilme, yaratıcılığı geliştirme, sorgulama ve sanata olan ilgiyi artırma bağlamında faydalı olacağı düşünüldüğünden 9. ve 10. sınıflarda Görsel Sanatlar dersinde bu konuya geniş yer verilmesi önerilmektedir. Grafiti genel olarak kamusal alanda ve mesaj iletme aracı olarak görüldüğünden görsel kültür alanını yakından ilgilendirmektedir. Bu bağlamda grafitinin tüm kademelerde görsel sanatlar dersine entegre edilmesi öğrencilerin görseli okuma, anlama açısından faydalı olacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla grafitinin görsel sanatlar dersine entegre edilerek öğrencilerin görsel imgeleri okuma ve anlamlandırma becerilerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

Sınıf dışında herkese açık alanlarda yapılan etkinliklerin öğrencilerin motivasyonunu artırdığı düşünüldüğünden ilk ve ortaöğretim tüm kademelerinde Görsel Sanatlar dersinin daha fazla dış mekanlarda işlenmesi önerilmektedir. A/r/tografi ile temellendirilmiş grafiti uygulamalarının ilköğretim ve ortaöğretim tüm kademelerinde Görsel Sanatlar derslerinde uygulanması öğrencileri düşünme, fikir geliştirme, farkındalık oluşturmada ve ders dışı çalışma alışkanlığının kazandırılması açılarından etkili olabilir. Araştırmacıların grafiti uygulamalarını farklı yaş gruplarında, kademelerinde ve farklı sosyo-kültürel çevrelerde çalışması alana yeni katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Grafiti hem araştırmacı hem de eğitimciler tarafından

a/r/tografi dışında çeşitli yöntemlerle uygulanarak zenginleştirilmesi önerilmektedir. Görsel Sanatlar derslerinde kişisel tarih gibi yaratıcı yazma teknikleri grafiti dışında diğer sanat dallarında da uygulanabilir.

Etik Kurul İzin Bilgisi: Bu araştırma Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı 07/03/2021 tarihli 36478 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: Bu çalışmada çıkar çatışması yoktur ve finansman desteği alınmamıştır.

Yazar Katkısı: Yazarlar makaleye eşit katkı sağlamıştır.

Kaynakça

- Ambrose, G., & Harris, P. (2019). *Görsel grafik tasarım sözlüğü* (B. Barhana, Çev.). Literatür Yayınları.
- Bağış, R. C. (2019). Bir alt kültür grubu olarak Denizli grafiti gençliği, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 18(4), 1287-1309. <https://doi.org/10.21547/jss.547953>
- Barney, D. T. (2009). *A study of dress through artistic inquiry: Provoking understandings of artist, researcher, and teacher identities* [Yayınlanmamış doktora tezi]. The University of British Columbia.
- Balkır, N., & Kuru, A. Ş. (2016). Sokak sanatı ve grafitinin pedagojik bir yöntem olarak işlerliği. *İdil Dergisi*, 5(26), 1645-1658. DOI: 10.7816/idil-05-26-04
- Bishop, C. (2012). *Artificial hells: Participatory art and the politics of spectatorship*. Verso.
- Burnaford, G., Fischer, J. & Hobson, D. (Eds.). (1996). *Teachers doing research: Practical possibilities*. Lawrence Erlbaum.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2019). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Candemir, T. (2008, Aralık 22-24), *Kent iletişiminde sanatsal aykırılık: Grafiti* [Tam metin]. 1. *Sanat ve Tasarım Sempozyumu*, 387- 396. Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, İstanbul.
- Chilvers, I. (2004). *The Oxford dictionary of art* (3. baskı). Oxford University Press.
- Çoban, F. (2013). “Riot is not diet”: Berlin örnek alanında kadın grafiticiler” *Fe Dergi: Feminist Eleştiri*, 5(1), 76-87. URL: http://cins.ankara.edu.tr/9_9.html
- Dağlıoğlu, A. (2021). *İkonografik görsellerin anlam ve sembolleri üzerine sanat temelli eğitim araştırma yöntemi: A/r/toğrafi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Eskişehir Anadolu Üniversitesi.
- Darts, D. G. (2004). *Visual culture jam: Art, pedegogy and creative resistance* [Yayınlanmamış doktora tezi]. The University of British Columbia.

- de Cosson, A. (2003). *(Re)searching sculpted a/r/tography: (Re)learning subverted-knowing through aporetic praxis* [Yayınlanmamış doktora tezi]. The University of British Columbia.
- Geçen, F. (2018). Çocuğun gelişim basamaklarına göre figürleri ele alma biçimleri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 5(10) 60-83.
- Gomez, M. (1993). The writing on our walls: Finding solutions through distinguishing graffiti art from graffiti vandalism. *University of Michigan Journal of Law Reform*, 26, 633-707.
- Gouzouasis, P. (2006). A reunification of musician, researcher, and teacher: A/r/tography in music research. *Arts & Learning Research Journal*, 22(1), 23-42.
- Gökova, H. (2021). Duvar resmi uygulamalarında yüzeye dönük görsel çözümler. *Akademik Sanat*, 13, 1-13. DOI: 10.34189/asd.2021.13.001
- Greene, M. (1995). *Releasing the imagination: Essays on education, the arts and social change*. Jossey-Bass.
- Gross, D. D. & Gross T. D. (1993). Tagging: Changing visual patterns and rhetorical implications of a new form of graffiti. *ETC.: A Review of General Semantics*, 50(3), 251-264.
- Güneş, N. (2018). *Sanat eğitimcisi yetiştirmede alternatif bir yöntem: Resim atölye dersinde a/r/tografi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Güneş, N., Aksoy, Ş., & Özsoy, V. (2022). Sanat temelli bir araştırma yöntemi: Yaşayan sorgulama olarak a/r/tografi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(1), 291-303. Doi: 10.16986/HUJE.2021066642
- Hughes, M. L. (2009). *Street art & graffiti art: Developing an understanding* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Georgia State University. https://scholarworks.gsu.edu/art_design_theses/50
- Irwin, R. L. (2003). Toward an aesthetic of unfolding in/sights through curriculum. *Journal of the Canadian Association for Curriculum Studies*, 1(2), 63-78.
- Irwin, R. L. (2013). Becoming a/r/tography. *Studies in Art Education: A Journal of Issues and Research*, 54(3), 198-215. <https://doi.org/10.1080/00393541.2013.11518894>
- Irwin, R. L. & Springgay, S. (2008). A/r/tography as practice-based research. S. Springgay, R. L. Irwin, C. Leggo & P. Gouzouasis (Eds.), *Being With A/r/tography* içinde (ss. xix-xxxiii). Sense Publishers.
- Irwin, R. L., Barney, D. T., & Golparian, S. (2019). A/r/tografi, görsel araştırmalar için bir yöntem. S. D. B. Erişti (Eds.), *Görsel Araştırma Yöntemleri: Teori, Uygulama ve Örnek* içinde (ss. 191-221). Pegem Akademi.
- Johnson, A. P. (2019). *Eylem araştırması el kitabı*, (Y. Uzun & M. Ö. Anay Çev. Ed.). Anı Yayıncılık.
- Jöntürk. (2003). *Bir gençlik çılgılığı: Hiphop kültürü*. Akyüz Yayın Grubu.
- Karaca, A. (2018). Sokak sanatı, Banksy ve Filistin. *International Journal of Social Inquiry*, 11(2), 171-195.

- Lachmann, R. (1988). Graffiti as career and ideology, *The American Journal of Sociology*, 94(2), 229-250.
- Lewisohn, C. (2008). *Street art: The graffiti revolution*. Abrams.
- Manco, T. (2002). *Stencil graffiti*. Thames & Hudson.
- McNiff, S. (1998). *Arts-based research*. London: Jessica Kingsley.
- Narin, H., & Keser, N. (2017). Sanat temelli bir araştırma yöntemi: A/r/tografi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi (Humanitas)*, 5(10), 193-203. DOI: 10.20304/humanitas.306533
- Pashayeva, A. (2018). *Sokak sanatı ve graffitinin sanatsal niteliği hakkında sanat eğitimcilerinin görüşleri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Ed.). Pegem Akademi.
- Richardson, L. (2000a). Writing: A method of inquiry. N. K. Denzin, & Y. S. Lincoln (Eds.), *Handbook Of Qualitative Research* içinde (ss. 923-948). SAGE Publications.
- Richardson, L. (2000b). New writing practices in qualitative research. *Sociology of Sport Journal*, 17, 5-20. <https://doi.org/10.1123/ssj.17.1.5>
- Sarıkaya, R. (2018). Tipografik bir saldırı veya dışavurum olarak graffitinin dili, *Art-e Sanat Dergisi*, 11(22), 230-251. <https://doi.org/10.21602/sduarte.466331>
- Saygın, Y. (2016). *Graffitinin tarihçesi*. 18.03.2021 tarihinde <https://bilgihanem.com/grafiti-nedir-nasil-yapilir/#grafitinin-tarihcesi> adresinden alındı.
- Sinner, A., Leggo, C., Irwin, R. L., Gouzouasis, P., & Grauer, K. (2006). Arts-based education research dissertations: Reviewing the practices of new scholars. *Canadian Journal of Education*, 29(4), 1223-1270.
- Springgay, S. (2003). Cloth as intercorporeality: Touch, fantasy, and performance and the construction of body knowledge. *International Journal of Education & the Arts*, 4(5). <http://ijea.asu.edu/v4n5/>
- Springgay, S., Irwin, R. L., & Kind, S. W. (2005). A/r/tography as living Inquiry through art and text. *Qualitative Inquiry*, 11(6), 897-912. DOI:10.1177/1077800405280696
- Şen, Ü. S. (2005). Sanat eğitiminde bilimsel araştırma yöntemlerinin kullanılması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 343-360.
- Tok, M., & Ünlü, S. (2014). Yazma becerisi sorunlarının ilkökul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(50), 73-95. <https://doi.org/10.17755/esosder.04506>
- Türkoğlu, E. T. (2019). *İstanbul'un duvar yazıları: Sosyolojik bir çözümleme "Eyüp, Tophane, Okmeydanı, Kadıköy ve Cihangir örneği"* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Uğur, S. (2018). *Bir sosyal sorumluluk olarak sokak sanatı* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

Yılmaz, N. Ç. (2019). Sokak sanatında yeni moda: Işık grafiti. *İdil Dergisi*, 7(53), 247-252.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Seçkin Yayıncılık.

Şekil Kaynakları

Şekil 1. <https://www.taki183.net> 09 Nisan 2022.

Şekil 2. <http://www.sanatatak.com/view/sanat-icin-berlin-duvarini-yeniden-insa-edecekler> 09 Nisan 2022.

Şekil 3. <https://www.dazeddigital.com/art-photography/article/38129/1/-jean-michel-basquiat-in-his-own-words> 09 Nisan 2022.

Şekil 4. <https://thepodcollective.files.wordpress.com/2011/02/keith20haring20dipinge1.jpeg> 09 Nisan 2022.

Extended Summary

Introduction

Graffiti art, which appears in many places in all aspects of our lives, has been the subject of a limited number of studies in the field of implementation in art education. Furthermore, it has been realized that graffiti art is not given much importance in education. At this point, it has become significant to scrutinize the effects of graphite on students in the secondary Visual Arts course, which is the core subject of this research. Graffiti visual arts as a subject in the course of processing as well as pedagogical and research methods as a strategy, A/r/tography was decided to be used, especially in the field of art, which is frequently encountered in recent years. A/r/tography is an application-based method that arises from interweaving an individual's roles in making art, conducting research, and teaching. It also allows for a living interrogation by combining writing and making art. A/r/tography often uses metaphors to create meaning. In this sense, visual arts graffiti in the course applications, a/r/tography research, knowledge discovery, and questioning students for their personal history help to write the ways of living with these texts as a source of metaphors. In other words, the meanings produced to reflect their work and the graffiti they are based on. Using the a/r/tography method, the goal of this research is to find out how high school students react to graffiti applications, which are different from the methods and techniques they learn in the Visual Arts course.

Methodology

In the research, the action research pattern, one of the qualitative research methods, and the a/r/tography method, one of the art-based research methods, were used together. The research study group conducted research on 9th and 10th-grade students in an Anatolian High School in the fall and spring semesters of the 2020–2021 academic year. There are 10 students (4 boys and 6 girls) studying in the classrooms. 4 of the students are 16 years old, and 6 are 15. To hide the real identities of the participants, their names were given as Grf-1, Grf-2 ... instead of their names. In the research, unstructured observation, semi-structured interviews (focus group interview), researcher diaries, and students' personal histories and artistic drawings, which are also used as

teaching materials, were used as data collection techniques. The application process for the study lasted 8 weeks. Both descriptive analysis and content analysis were used to look at the data from the study.

Findings

As a result of the analysis of the data, four themes were formed: "Noticing," "Writing," "Generating Meaning," and "Applying," which coincide with the processing process of the course. Students have often used the words "I noticed" and "I realized" during the application because they have not previously practiced thinking about their lives, questioning, building relationships, and generating meaning by writing about themselves. At the writing stage, which is an important stage of the research process, the sentences that students use most often have been "too hard," "unable to find a topic," and "broadened my horizons." In the process of generating meaning, the sentences that students mentioned the most were "I want to create awareness." As a result of the meanings created by the students from their personal histories, graffiti applications containing awareness such as family, friends, COVID, imagination, hygiene, justice, music, teachers, and health have emerged. A graffiti named "Onr" has been a study involving the student's label. Grf-1 has made a study that it defines as "family" by stating that periods when it is away from its family leave important traces in its life. Grf-2 decided to study the personal history text containing zoolatry from among the texts he wrote. Grf-3 designed its work "Covid" by being influenced by the fact that its family had many problems during the COVID-19 pandemic that affected the world. In his historiography, Grf-4 has tried to convey the goals he wants to achieve due to his work and efforts so far. On a trip, Grf-5 was disturbed by the fact that people did not pay any attention to environmental cleanliness; the garbage thrown out during its arrival caused damage to the environment and nature, and they studied the social topic "Hygiene." Grf-6, in his work called "Justice," emphasized the sensitivity of justice, placing letters on the scales, and the combination of these letters formed the English word "Law," i.e., justice. The Grf-7 embodied music, which was the means to bring him out of monotony, and his love for music with headphones and a graphic that played the music from cables inside. He tried to explain with this graffiti that his other friends were not on the same level as him and were open to differences. Grf-8 preferred to write with the ambition of becoming a teacher in his personal history and made the graffiti "Teacher." To emphasize that the teaching profession is not related to a single gender, the English words "man" and "girl" are placed around the letter "T" at the end of the graffiti image. In his personal history of Grf-9, he has written about the trip he took with his family, which was an important part of his life, and has designed the work "Onr" with the impressions he received on this trip. Grf-10 is called "health."

Conclusion

Due to the fact that graffiti is an art branch performed in a public space and can be seen by everyone for a long time, 9 out of the 10 students preferred to do awareness-raising work. Students have seen graffiti as a means of conveying messages. It has been exciting and enjoyable for them that their work will be seen by everyone, which has positively affected their creativity and motivation, encouraging them to be original. Graffiti applications cover a part of students' lives and provide an opportunity to think about these issues, which has led to creative ideas.